

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти
підготовки магістра
спеціальності 016 Спеціальна освіта
за спеціалізацією 016.01 Логопедія
освітньо-професійної програми Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта

Силабус освітнього компонента «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти» підготовки магістра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта (016.01 Логопедія), за освітньо-професійною програмою *Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта*

Розробник: Сидорук Ірина Ігорівна, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: (Сидорук І. І.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 1 від 29. 08. 2024 р.

Завідувач кафедри: (Кузава І.Б.)

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u> Спеціальність <u>016 Спеціальна освіта</u> Спеціалізація <u>016.01 Логопедія</u> Освітньо-професійна програма <u>Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта</u> Освітній рівень: <u>другий (магістерський)</u>	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання <u>2</u>
ІНДЗ: <u>немає</u>		Семестр <u>3-ий</u>
		Лекції <u>10</u> год.
		Практичні (семінарські) - <u>14</u> год.
		Лабораторні - <u> </u> год.
		Індивідуальні - <u> </u> год.
		Самостійна робота - <u>88</u> год.
		Консультації - <u>8</u> год.
		Форма контролю: <u>залік</u>
Мова навчання		Українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

ППП: Сидорук Ірина Ігорівна

Науковий ступінь: доктор педагогічних наук

Вчене звання: професор

Посада: професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380953092902, Sudoryk_Ira@ukr.net

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Силабус освітнього компонента (далі – ОК) «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти» є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта (016.01 Логопедія) денної форми навчання. Силабус укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Визначає обсяги знань, що зазначені в освітній програмі і які повинен опанувати здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти; алгоритм вивчення навчального матеріалу освітнього компонента; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Мета ОК – засвоєння здобувачами вищої освіти базових знань з питань доступності та універсального дизайну у закладах спеціальної та інклюзивної освіти, формування у майбутніх фахівців систематизованих уявлень, практичних умінь, компетентностей щодо створення відкритого та інтегрованого суспільства для всіх.

Завдання ОК:

– систематизувати знання здобувачів освіти з питань інвалідності, особливих освітніх потреб дітей, доступності, безбар'єрності, універсального дизайну у закладах спеціальної та інклюзивної освіти;

- сформувати у здобувачів освіти цілісне уявлення про потреби осіб з інвалідністю, особливими освітніми потребами та забезпечення їх права на належну освіту та незалежний спосіб життя і участь у всіх життєвих аспектах;
- систематизувати знання щодо чинного законодавства щодо забезпечення безбар'єрного доступу до закладів освіти та організації навчання у закладах спеціальної та інклюзивної освіти;
- систематизувати знання здобувачів освіти щодо забезпечення архітектурної, транспортної та інформаційної доступності для осіб з інвалідністю;
- розкрити значення принципів універсального дизайну, пов'язати їх з ефективними навчальними стратегіями у закладах спеціальної та інклюзивної освіти;
- розглянути приклади використання концепції розумного пристосування та допоміжних технологій у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами;
- забезпечити тісний взаємозв'язок теоретичної та практичної складової ОК;
- формувати інтегральну, загальні та спеціальні компетентності, визначені силябусом ОК;
- досягти визначених силябусом ОК результатів навчання;
- розвинути у здобувачів освіти здатність до професійного саморозвитку.

3. Результати навчання (компетентності)

Відповідно до освітньо-професійної програми *Спеціальна освіта. Інклюзивна освіта (016.01 Логопедія)* у результаті вивчення ОК «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти», у здобувачів вищої освіти необхідно сформувати такі **компетентності**:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-3. Здатність працювати в команді.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК-7. Здатність до організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

СК-9. Здатність до організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, у тому числі інклюзивного освітнього середовища.

Результати навчання (РН):

РН 1. Здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем.

РН 8. Приймати ефективні рішення з питань спеціальної та інклюзивної освіти, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати

фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

РН 11. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

РН 13. Розробляти та реалізовувати заходи зі створення безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, забезпечувати його якість та ефективність освітнього процесу з урахуванням особливих освітніх потреб, можливостей та здібностей дітей.

Soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): навички комунікації; здатність брати на себе відповідальність; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; розуміння важливості дедлайнів; здатність логічно і системно мислити; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та інше.

Методи навчання: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контрольної-оцінювальної; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традиційна (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

4. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1. Доступність та безбар'єрність у закладах спеціальної та інклюзивної освіти						
Тема 1. Предмет, завдання, цілі ОК «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти». Зміст понять «доступність», «безбар'єрність». Зміст поняття «доступність». Зміст поняття «безбар'єрність». Бар'єри на шляху участі людей з інвалідністю в житті суспільства та шляхи їх подолання.	2	2	-	-	-	Макс. кі-сть балів за практичне заняття - 10
Тема 2. Нормативно-правові акти щодо забезпечення безбар'єрного доступу до закладів освіти та організації навчання у закладах спеціальної та інклюзивної освіти. Нормативно-правові	11	2	-	9	-	УО, Т

акти в рамках міжнародних вимог та зобов'язань України щодо запровадження безбар'єрності оточуючого середовища. Нормативно-правові акти України. Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні.						
Тема 3. Доступність архітектурного середовища. Доступність в різних сферах життєдіяльності. Державні будівельні норми та їх структурне наповнення. Вплив компенсаторних та допоміжних засобів на формування доступного середовища. Посібники з питань створення безбар'єрного архітектурного середовища.	10	-	2	8	-	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 10
Тема 4. Транспортна та інформаційна доступність. Поняття «транспортна доступність». Вимоги щодо доступності транспортної інфраструктури. Сучасна логістика доступних транспортних засобів, послуг та інфраструктури. Поняття «інформаційна доступність». Правове забезпечення інформаційної доступності. Доступність інформаційно-комунікаційних та допоміжних технологій для людей з інвалідністю.	10	-	2	8	-	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 10
Тема 5. Організація ресурсної кімнати та інклюзивно-ресурсного центру.	11	-	2	9	-	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 10
Разом за модулем 1	44	4	6	34	-	30
Змістовий модуль 2. Універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти						
Тема 6. Розвиток універсального дизайну. Принципи універсального дизайну. Концепція універсального дизайну. Поняття «універсальний дизайн». Становлення концепції «універсального дизайну». Законодавчі і нормативні акти з питань універсального дизайну. Від «забезпечення доступності» до «дизайну для всіх». Принципи універсального дизайну.	11	2	-	9	-	УО, Т

Тема 7. Універсальний дизайн в освіті для сучасних шкіл. Універсальний дизайн у сфері освіти. Ефективне викладання як невід’ємна складова універсального дизайну. Основні характеристики універсального дизайну. Доступ до загальної навчальної програми.	11	-	2	9	-	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 10
Тема 8. Стратегії навчання, що підтримують універсальний дизайн. Універсальний дизайн у навчанні. Підходи щодо організації освітнього процесу. Стратегії навчання, що підтримують універсальний дизайн (диференційоване викладання, кооперативне, тематичне навчання, альтернативне навчання/навчання в громаді). Стратегії організації навчання. Стратегії викладання в інклюзивній освіті.	13	-	2	9	2	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 10
Тема 9. Допоміжні технології та універсальний дизайн у процесі вивчення окремих навчальних предметів. Допоміжні технології та універсальний дизайн під час використання навчальних стратегій. Застосування допоміжних технологій під час опанування письма. Застосування допоміжних технологій для вдосконалення читання. Застосування допоміжних технологій у процесі вивчення математики. Застосування допоміжних технологій у спілкуванні. Оцінювання допоміжних технологій відповідно до навчальних предметів.	13	2	-	9	2	УО, Т
Тема 10. Використання «розумного пристосування» і допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Поняття «розумне пристосування», його зв’язок з універсальним дизайном і доступністю. Особливості використання розумного	15	2	2	9	2	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 10

пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Коли у класі навчаються діти з церебральним паралічем. Коли у класі навчаються діти з епілепсією. Коли у класі навчаються діти з порушеннями слуху. Коли у класі навчаються діти з порушеннями зору. Коли у класі навчаються діти з розладами аутистичного спектру.						
Тема 11. Стратегії співпраці та універсальний дизайн. Організація та функціонування навчального середовища з урахуванням принципів універсального дизайну. Вплив універсального дизайну на освітню галузь. Професійний розвиток у питаннях інклюзивної освіти спеціальних педагогів, вчителів-дефектологів. Соціоосвітнє партнерство у сфері спеціальної та інклюзивної освіти. Розвиток сильних професійних спільнот у закладах освіти, ІРЦ.	13	-	2	9	2	УО, ДС, РМГ, ІРС, Т / 10
Разом за модулем 2	76	6	8	54	8	40
КР 1						Т/15
КР 2						Т/15
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Примітки:

^{1/} Moodle, Zoom, Meet – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} Методи та форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

№	ТЕМИ	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Доступність та безбар'єрність у закладах спеціальної та інклюзивної освіти		
1	Тема 2. Нормативно-правові акти щодо забезпечення безбар'єрного доступу до закладів освіти та організації навчання у закладах спеціальної та інклюзивної освіти. 1. Заповніть таблицю:	9

	Нормативно-правові акти в рамках міжнародних вимог та зобов'язань України щодо запровадження безбар'єрності оточуючого середовища та нормативно-правові акти України. Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Нормативний документ</th><th>Стаття</th><th>Основні позиції, котрі регламентує документ</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table> *Кожному здобувачу освіти опрацювати щонайменше 5 основних документів. Узгодити розподіл між студентами академічної групи, щоб не повторювалися. 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	Нормативний документ	Стаття	Основні позиції, котрі регламентує документ																						
Нормативний документ	Стаття	Основні позиції, котрі регламентує документ																								
2	Тема 3. Доступність архітектурного середовища. 1. Оберіть будь-який заклад освіти (ЗДО з інклюзивним навчанням, ЗЗСО з інклюзивним навчанням, спеціальна школа, НРЦ, ІРЦ) та проаналізуйте його на предмет доступності архітектурного середовища. Проведіть аудит його доступності. Власноруч оберіть параметри (показники) для аналізу та поставте відповідну помітку напроти кожного показника ("+" - дотримання, "-" - недотримання показника). За основу можете взяти анкету та таблиці, розміщені в посібнику <i>Азін В. О., Байда Л. Ю., Грибальський Я. В., Красюкова-Еннс О. В. Доступність та універсальний дизайн : навч.-метод. посіб./ за заг. ред. Байди Л. Ю., Красюкової-Еннс О. В. К., 2013. С. 113-120.</i> 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	8																								
3	Тема 4. Транспортна та інформаційна доступність. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	8																								
4	Тема 5. Організація ресурсної кімнати та інклюзивно-ресурсного центру. 1. Розробіть власну модель (проект) ресурсної кімнати закладу освіти з урахуванням відповідних вимог. Розмір приміщення - 36 м2. Основну увагу зосередьте на предметно-просторовому плануванні. Перелік обладнання (меблі, технічне і додаткове обладнання) для ресурсної кімнати надано в "Типовому переліку допоміжних засобів для навчання (спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти", затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 23.04.2018р. № 414. Роботи можна виконувати як на папері (надсилати фото проекту), або в різних програмах на ПК. 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	9																								
Змістовий модуль 2. Універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти																										
5	Тема 6. Розвиток універсального дизайну. Принципи універсального дизайну. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	9																								
6	Тема 7. Універсальний дизайн в освіті для сучасних шкіл. 1. Спробуйте проаналізувати різні теми в різних класах, щоби переглянути матеріали різного типу. а. Визначте характеристики навчальних матеріалів, які узгоджуються та які не узгоджуються із принципами універсального дизайну. Опишіть, які зміни можна запропонувати, щоб вони відповідали принципам	9																								

	універсального дизайну (наприклад, що повинен зробити видавець підручників для забезпечення універсального доступу?) b. Проаналізуйте один навчальний предмет одного класу та опишіть, як школа може забезпечити принципи універсального дизайну в цьому предметі, покращити його доступність, підвищити успішність засвоєння навчальної програми. 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	
7	Тема 8. Стратегії навчання, що підтримують універсальний дизайн. 1. Оберіть будь-який типовий урок (план конспект, зазначте предмет, клас). Опишіть кілька підходів, які дають змогу учням з різними типами інтелекту реагувати належним чином, засвоювати матеріал. Використовуючи принципи навчання, що базуються на знаннях про функціонування мозку та різні типи інтелекту, визначте, яким чином такий урок можна індивідуалізувати для різних учнів, що можна змінити для того, щоб урок дав учням значущий досвід, та які елементи викладання можуть зробити його «безпечним». 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	9
8	Тема 9. Допоміжні технології та універсальний дизайн у процесі вивчення окремих навчальних предметів. 1. Опишіть, як допоміжні технології можуть набути ознаки універсального дизайну. Продемонструйте конкретними прикладами, яким чином можна забезпечити доступність навчальних матеріалів і які характеристики цієї доступності належать до універсального дизайну. Порівняйте та знайдіть відмінності в тому, як допоміжні технології можуть використовуватися для забезпечення доступності. 2. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	9
9	Тема 10. Використання «розумного пристосування» і допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	9
10	Тема 11. Стратегії співпраці та універсальний дизайн. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	9
РАЗОМ:		88

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 30.08.2023 р. (URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/06/2023_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf) за **100-бальною шкалою**. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, виконання контрольних робіт тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення, відповідно до розкладу. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи здобувача освіти без планування, проведення модульних контрольних робіт за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом ОК, з метою підвищення оцінки не дозволяється. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, екзамену – заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» ([URL: https://v.gd/FJ6BHO](https://v.gd/FJ6BHO)).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, тощо, які передбачені програмою (силабусом) ОК. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передуює семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній

та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента «Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти» в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100. Залік проводиться у формі тестування (25 питань по 4 бала кожне. Якщо відповідь правильна, або частково правильна, то ЗО отримує максимум 4 бала. Якщо серед варіантів відповідей здобувач вищої освіти обрав хоч одну хибну – отримує 0 балів).

Орієнтовний перелік питань, котрі виносяться на залік:

1. Зміст понять «доступність», «безбар'єрність».
2. Бар'єри на шляху участі людей з інвалідністю в житті суспільства та шляхи їх подолання.
3. Нормативно-правові акти в рамках міжнародних вимог та зобов'язань України щодо запровадження безбар'єрності оточуючого середовища.
4. Нормативно-правові акти України. Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні.
5. Доступність в різних сферах життєдіяльності. Державні будівельні норми та їх структурне наповнення.
6. Вплив компенсаторних та допоміжних засобів на формування доступного середовища.
7. Поняття «транспортна доступність». Вимоги щодо доступності транспортної інфраструктури. Сучасна логістика доступних транспортних засобів, послуг та інфраструктури.
8. Поняття «інформаційна доступність».
9. Правове забезпечення інформаційної доступності.
10. Доступність інформаційно-комунікаційних та допоміжних технологій для людей з інвалідністю.
11. Організація ресурсної кімнати.
12. Організація інклюзивно-ресурсного центру.
13. Концепція універсального дизайну. Поняття «універсальний дизайн».
14. Становлення концепції «універсального дизайну».
15. Законодавчі і нормативні акти з питань універсального дизайну.
16. Від «забезпечення доступності» до «дизайну для всіх». Принципи універсального дизайну.
17. Універсальний дизайн у сфері освіти.
18. Ефективне викладання як невід'ємна складова універсального дизайну.
19. Основні характеристики універсального дизайну.
20. Доступ до загальної навчальної програми.
21. Універсальний дизайн у навчанні. Підходи щодо організації освітнього процесу.

22. Стратегії навчання, що підтримують універсальний дизайн (диференційоване викладання, кооперативне, тематичне навчання, альтернативне навчання/навчання в громаді).
23. Стратегії організації навчання. Стратегії викладання в інклюзивній освіті.
24. Допоміжні технології та універсальний дизайн під час використання навчальних стратегій.
25. Застосування допоміжних технологій під час опанування письма.
26. Застосування допоміжних технологій для вдосконалення читання.
27. Застосування допоміжних технологій у процесі вивчення математики.
28. Застосування допоміжних технологій у спілкуванні.
29. Оцінювання допоміжних технологій відповідно до навчальних предметів.
30. Поняття «розумне пристосування», його зв'язок з універсальним дизайном і доступністю.
31. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Коли у класі навчаються діти з церебральним паралічем.
32. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Коли у класі навчаються діти з епілепсією.
33. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Коли у класі навчаються діти з порушеннями слуху.
34. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Коли у класі навчаються діти з порушеннями зору.
35. Особливості використання розумного пристосування, методів ефективного викладання й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб. Коли у класі навчаються діти з розладами аутистичного спектру.
36. Організація та функціонування навчального середовища з урахуванням принципів універсального дизайну.
37. Вплив універсального дизайну на освітню галузь.
38. Професійний розвиток у питаннях інклюзивної освіти спеціальних педагогів, вчителів-дефектологів.
39. Соціоосвітнє партнерство у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.
40. Розвиток сильних професійних спільнот у закладах освіти, ІРЦ.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Робота на практичному занятті комплексно оцінюється науково-педагогічним працівником, враховуючі такі критерії: правильність одержаних відповідей; повнота та логічність відповіді; наявність висновків та ілюстративних прикладів.

Таблиця 4

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
10-9 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та

	додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
8-7 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
6-5 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
4-3 бала	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
2-1 бала	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Таблиця 5

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна:

1. Методичні рекомендації з дисципліни «Особливості проектування інклюзивного предметно-просторового середовища» для студентів 1 курсу другого рівня вищої освіти /магістр/ за напрямом підготовки 022 «Дизайн» освітньо-професійної програми «Дизайн архітектурно-ландшафтного середовища», Х.: ХДАДМ, 2022. 50 с.

2. Методичні рекомендації щодо впровадження принципів універсального дизайну. Дніпропетровськ 2015. URL: <https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/Pro%20oblast/Rozvytok%20rehionu/Dostupna%20Ukrayina/Dostupnist%20obyektiv%20dlya%20osib%20z%20invalidnistyu%20Dnipropetrovskoyi%20oblasti/metodychni-rekomendatsiyi-po-universalnomu-dyzaynudoc-min.pdf>

3. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80/conv#Text> (дата звернення: 15.07.2023 р.).

4. Нечепорчук А. Новий освітній простір. Безбар'єрність/За заг. ред. Седоченко А. 2019. 150 с.

5. Середовище, що належить дітям: poradnik для педагогів закладів дошкільної освіти. ЮНІСЕФ, ВФ «Крок за кроком», 2019, 66 с.

6. Універсальний дизайн в освіті: посібник/Під заг. ред. Софій Н. З., Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 76 с.

Додаткова:

7. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій, О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. Київ: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.

8. Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ, Державна служба якості освіти. 2020. 240 с.

9. Навчальний курикулум з інклюзивної освіти: Теорія та методика інклюзивного навчання. Модулі 1-3/уклад. Л. М. Сидорів, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ: видавець Кушнір Г. М., 2020. 235 с.

10. Сидорук І.І., Бінас Л. В. Включення дітей з особливими освітніми потребами у соціальне середовище. Сучасні теоретичні й прикладні контексти спеціальної та інклюзивної освіти. Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (18-19 травня 2022 р., Луцьк) / за заг. ред. проф. І.Б. Кузави / І. М. Брушневська, Г. О. Гац, Н.С. Карабанова, З. С. Мацюк, В.Ф. Сергєєва, І.І. Сидорук, Л. П. Стасюк, Луцьк : ФОП Іванюк В. П., 2022. С. 80-83.

11. Сидорук І.І., Самоірова С. І. Особливості створення корекційно-розвивального середовища для дітей з інтелектуальними порушеннями. Сучасні теоретичні й прикладні контексти спеціальної та інклюзивної освіти. Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (18-19 травня 2022 р., Луцьк) / за заг. ред. проф. І.Б. Кузави / І. М. Брушневська, Г. О. Гац, Н.С. Карабанова, З. С. Мацюк, В.Ф. Сергєєва, І.І. Сидорук, Л. П. Стасюк, Луцьк : ФОП Іванюк В. П., 2022. С. 182-184.

12. Mykyteichuk, K., Perepeliuk, I., Perkhun, L., Bondarenko, Y., Yakovleva, S., & Sydoruk, I. (2022). Future Teacher Training for Work in the Inclusive Education Framework. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala, 14(2), 244-256.

Інтернет-ресурси:

13. Електронний освітній ресурс: Сидорук І. І. Доступність і універсальний дизайн у закладах спеціальної та інклюзивної освіти. URL: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2575#section-3> (рекомендовано науково-методичною радою Університету, протокол № 10 від 21 червня 2023 р.).

14. https://ircenter.gov.ua/static-pages/manuals_and_textbooks

15. <https://ispukr.org.ua/>
16. <https://mon.gov.ua/ua/tag/novij-osvitnij-prostir>
17. <https://www.youtube.com/watch?v=ic1KE0yESH0>
18. <https://zakon.rada.gov.ua/>

Неформальна освіта:

19. <https://prometheus.org.ua/partnership/>
20. <https://vseosvita.ua/>
21. <https://vumonline.ua/>
22. <https://www.ed-era.com/>